

Tapatybės raiška literatūroje.

K. Donelaitis, poema „Metai“

Pažymėkite sakinius, nesusijusius su tema *Kristijono Donelaičio „Metų“ eilėdara ir jos reikšmė.*

- ☐ Kristijono Donelaičio „Metai“ parašyti hegzametru (šešių pėdų eilutė).
- ☐ Metų laikai – kaip didžioji universalija, kaip didysis ratas, žinomas bent jau Europos tautoms, sukasi daugeliu mažųjų ratų, kurie yra lietuviški, jų jautimas – iš patirties: tokio pavasario, tokios vasaros, tokio rudens, tokios žiemos, tokių žmonių, tokių jų darbų.
- ☐ Šią eilėdarą poetas rinkosi labai sąmoningai, siekdamas pademonstruoti ne vien lietuvių kalbos skambumą bei turtingumą, bet ir tarimo ypatybes, dėl kurių ji gali būti rikiuojama greta klasikinių antikos kalbų (mūsų kirčiuotasis skienuo gali būti trumpas, o nekirčiuotas – ilgas; to nėra daugumoje gyvųjų indoeuropiečių grupės kalbų).
- ☐ Tai antikinė eilėdara, pagrįsta tvarkinga ilgųjų ir trumpųjų skiemenų kaita eilutėje.
- ☐ Tai ratas, iš kurio žmogus negali išsprūsti, kad ir kaip stipriai veiktų krikščioniškieji anapus pažadai; visas žmogaus gyvenimas sutelktas į šią, į linksmybes, darbus, gėrybes, rūpesčius.
- ☐ Kristijonas Donelaitis yra grožinės lietuvių literatūros pradininkas.
- ☐ Tyrinėtojai neabejoja, kad komponuodamas savąjį, lietuviškąjį, hegzametrą Tolminkiemio klebonas įdėjo nepaprastai daug kruopštaus ir sunkaus darbo.

Įkelkite atitinkamas citatas, kaip Kristijono Donelaičio „Metų“ pasakotojas apibūdina bundančią gyvybę (kokios meninės raiškos priemonės pavartotos).

Liotė*, patvirtinanti, jog nebuvo nė vieno gamtos padaro, kuris būtų liūdėjęs dėl atėjusio pavasario:	Vardijimas, atskleidžiantis įvairių gamtos gyvių džiaugsmą atėjus pavasariui:	Epitetai, bylojantys, kaip gyvosios gamtos padarai per žiemą sunyko, sumenko:	Kontrastas, atskleidžiantis, jog visa, kas gyva, nors po sunkios žiemos, turi jėgų džiaugtis pavasariu:
„O štai ir taipo parvargęs nieks nedejavo, / Bet visi visur sumišai šokinėdami džiaugės.“	„Rūbai šio ir to didei jau buvo nudilę; / O tūls lopytą parlėkdams parnešė kuodą...“	„Viens storai, o kits laibai dainuoti mokėdams / Ir linksmai lakstydamis ik debesų kopinėjo; / O kits ant šakų kopinėdams* garbino Dievą.“	„Ale kokie dyvai* – nei viens iš didelio pulko / Verkdams ar dūšaudams mus lanky nesugrįžo...“

Parinkite atitinkamas citatas, kokiomis meninės raškos priemonėmis Kristijono Donelaičio „Metuose“ perteikiama apsirijėlio pono charakteristika.

Kontrastas, kuriamas poną apibūdinančiais epitetais ir jo elgesį nusakančiais veiksmažodžiais:	Metafora, rodanti pono keiksmų baisumą:	Hiperbolė, nusakanti pono keiksmų baisumą – jų padariniai primena prasivėrusį biblinį pragarą:	Paralelė, bylojanti, kas būrams rodo blogą pavyzdį:

„Žinom juk visi, kaip ponai keikdami rėkia; / Bet ir būrai jau nuo jų mokinasi rėkaut.“	„Štai viens pons, puikiai rėdyts* (tikl gėda sakyti), / Mislyk* tikl, aukščiausią ponų viens, prisiėdės / Ir visokių rinčvynių* svetimų prisikošės, / Voliojos ant aslos ir prasikeikdams rėkė...“	„...taip baisiai šaukti pagavo, / Kad visa pekla dėl to nusigandusi rūko / Irgi bedugniai jos bei pamotos* prasivėrė.“	„Nės jis velnius ir velniūkščių kaimenę visą, / Dievą bluznydams*, taip baisiai šaukti pagavo...“
---	--	--	---

Parinkite atitinkamas citatas, kokiomis meninės raiškos priemonėmis Kristijonas Donelaitis „Metuose“ išreiškia lakštingalos alegoriją*.

Personifikacija, suteikianti lakštingalai gudraus žmogaus savybių:	Personifikacija, suteikianti lakštingalai pamaldaus žmogaus savybių:	Palyginimas, bylojantis apie lakštingalos, kaip paukštelio, neišvaizdumą, paprastumą:	Personifikacija, reiškianti, jog lakštingala įkūnija kuklų, dorą būrą:	Retorinis sušukimas, išreiškiantis žmogaus susižavėjimą lakštingalos giesme:
„Tu sermėgų poniškų, puikiai padarytų, / Ir žiuponiškų* turbonų* niekini rėdą*; / Bet vis nei būrka* prastai viešėdama čiauški. / Ak! Ir tarp žmonių daug syk taip jau nusiduoda, / Kad ant svieto šio mainų tikrai padabojam*.“	„Todėl ji paskiaus kasmets vis pradeda šūkaut / Ir nakties čėse*, kad sviets jau miegt įsigūžtęs, / Sav viena tamsoj budėdama garbina Dievą...“	„Bet lakštingala, dar ikšiol kytriai* pasislėpus, / Laukė vis, iki kožnas bus savo dainą pabaigęs.“	„O išaušus jau, kad mes iš patalo kopam, / Kartais budina mus ir mūsų linksmina širdis. / Ak, šlovings Dieve, kaip dyvins tavo sutaikymai!“	„O kad kartais kobotą* mes tavo pamatom, / Tai tu mums nei žvirblis būriškas pasirodai.“

Parinkite atitinkamus Kristijono Donelaičio „Metuose“ pavartotų meninių priemonių pavyzdžius.

Metafora, atskleidžianti gyvybingą pavasario jėgą, išjudinančią būrus:	Retorinis sušukimas, kuriuo kalbėtojas drąsina valstiečius dirbuotis nepaisant oro sąlygų:	Vardijimas (ir retorinis sušukimas), bylojantis būrų rūpinimąsi atlikti pavasario darbus:	Vardijimas, nusakantis, ko reikės būrams, kad įdirbtų žemę:
„Ir nepabūkim, kad išgirsim darganas ūžiant / Ar kad orai mus daug syk visoki nugandys!“	„Skubylimės, eime nugamykim ¹ reikalą kožną ² !“	„Nugi dabar, į dievišką žiūrėdami ranką, / Judykimės pamaži nuolatai nusitvert savo darbus...“	„Orei ³ žagrių reiks, palyčių ⁴ beigi noragų; / O akėčioms reiks negelių ⁵ bei bingusių kuinų. / Žinom juk, ką jaučiai mums réplodami riekia, / Kuinai tur, kad liepiam jiems, skraidydami trupyt.“